



مقدمه

یونجه تنها گیاه علوفه‌ای است که پیشینه کاشت آن به پیش از ثبت تاریخ باز می‌گردد. بر پایه تحقیقات انجام شده، مبدا اصلی یونجه جنوب غربی آسیا و به ویژه منطقه ایران نام برده شده است. هر چند گونه‌های وحشی یونجه در مناطق گسترده‌ای، از چین تا اروپا و از آنجا تا شمال آفریقا پراکنش یافته‌اند، ولی مناطق اصلی و اولیه پراکنش گونه‌های وحشی یونجه مربوط به فلات آناتولی، جنوب قفقاز، بلوچستان و کشمیر است که مناطق یاد شده در کشورهای ایران، سوریه، ترکیه، عراق، افغانستان، پاکستان و هند واقع شده‌اند. آشنایی با آفات یونجه می‌تواند در کنترل هر چه بهتر آنها و کاهش خسارات ناشی از آنها نقش مؤثری داشته باشد.

آشنایی با آفات یونجه

شته خالدار یونجه (*Therioaphis maculate*)

مناطق انتشار

این آفت در ایران تاکنون از استان‌های همدان، تهران، فارس، کرمانشاه، کردستان، آذربایجان شرقی، اردبیل، خراسان، سیستان و بلوچستان و کرمان از روی یونجه گزارش شده است.

شکل شناسی

شاخک‌های این شته تیره و بند سوم شاخک زرد رنگ است. طول شاخک از طول بدن بیشتر است و در سطح پشتی شکم، شش ردیف برآمدگی وجود دارد که از هر یک از آنها یک مو خارج شده است (شکل ۱).





شکل ۱- مورفولوژی شته خالدار یونجه

بیولوژی

این حشره زمستان را به صورت ماده‌های بالدار بکرزا درون مزرعه و داخل بقایای گیاهی سپری می‌کند. ولی در زمستان‌های معتدل و گرم به فعالیت خود ادامه می‌دهد، افراد زمستانگذران در اوایل بهار اقدام به تولید پوره می‌کنند. (روزانه پک تا شش پوره). در طول عمر خود حداکثر تا ۱۰۰ نوزاد تولید می‌کند. تعداد نتاج تولید شده توسط این شته به شرایط دما و رطوبت محیط بستگی دارد. در رطوبت نسبتاً پایین و دمای کم، زادآوری آنها کاهش می‌یابد. سرما و باران‌های شدید بهاره و گرمای زیاد تابستان به جمعیت این حشره آسیب جدی وارد می‌کند. این شته‌ها معمولاً در قسمت پایین و لابلائی بوته‌ها زندگی می‌کنند.

خسارت

میزبان اصلی این آفت یونجه است هرچند روی گیاهان دیگر مانند شبدر نیز مشاهده می‌شود. گیاهان آلوده ابتدا زرد شده و در اثر تداوم آلودگی به رنگ قهوه‌ای در می‌آیند. زردی گیاه به خاطر بزاق سم حشره است. آلودگی ابتدا لکه‌ای است ولی به تدریج تمام مزرعه را در برمی‌گیرد. در مزارع یونجه جدید، مزرعه خشک می‌شود ولی در مزارع قدیمی بوته‌ها فقط ضعیف می‌شوند. علاوه بر کاهش کیفیت علوفه، وزن آن نیز کاهش می‌یابد، به خاطر ترشح عسلک زیاد باعث رشد قارچ فوماژین روی برگ‌ها می‌شود. این شته ناقل برخی بیماری‌های ویروسی مانند موزایک رگبرگ شبدر قرمز، ویروس کاهو و زردی مالوآست.

کنترل

آفات یونجه - بخش چهارم



PTMP/SK/R&D/A/ Alfalfa pests /09122021

خسارت این آفت اقتصادی نیست ولی اگر جمعیت شنه از ۲۰ عدد در هر ساله تجاوز کند باید با آن مبارزه کرد. کاشت ارقام مقاوم در کاهش جمعیت آفت بسیار موثر است. این آفت در حال حاضر به وسیله دشمنان طبیعی مثل لارو بالتوری، نه گونه کفشدوزک و کنه شکارگر کنترل می‌شود.

زنجرک یونجه (*Empoasca fabae*)

این حشره به زنجرک سیب‌زمینی معروف است و علاوه بر سیب‌زمینی به یونجه، مو، انگور فرنگی، تمشک، لوبیا و درختان میوه نیز حمله می‌کند.

شکل شناسی

حشره کامل به رنگ سبز مایل به زرد است و روی سپرچه شش لکه حاشیه‌ای وجود دارد. شناسایی دقیق‌تر این آفت با استفاده از ژنیتالیا انجام می‌شود. پوره‌های این حشره به رنگ سبز روشن هستند (شکل ۲).



شکل ۲- شکل شناسی زنجرک یونجه

زیست شناسی

زمستان‌گذرانی به صورت افراد کامل داخل بقایای گیاهی مختلف به ویژه یونجه انجام می‌شود و در طول زمستان در روزهای گرم نیز فعال است. در شرایط زمستان‌های بسیار سرد این حشره مهاجرت می‌کند. حشره ماده



آفات یونجه – بخش چهارم



PTMP/SK/R&D/A/ Alfalfa pests /09122021

تخم‌های خود را داخل بافت گیاه قرار می‌دهد، این حشره چند نسلی است که بسته به شرایط مختلف نسل‌های متفاوتی دارد.

خسارت

خسارت مستقیم با مکیدن شیره گیاهان اتفاق می‌افتد. با تزریق بزاق سمی ایجاد لکه‌های سوخته می‌کند (علایم توکسیکوژنیک). خسارت غیرمستقیم این آفت با انتقال برخی بیماری‌های ویروسی انجام می‌گیرد.

کنترل

در صورت طغیانی شدن و ایجاد خسارت اقتصادی می‌توان از کنترل شیمیایی علیه آن استفاده کرد.

منبع

مینایی، کامبیز (۱۳۹۵). جزوه درسی آفات یونجه، دانشگاه شیراز.

Tomlin, C. S. (2000). The pesticide manual, 12th ed. BCPC.

Whitaker, P. (1998). Important issues in ecologically sound integrated pest management. Am. Entomol. 3:148-153.

